

**Implicarea societății civile
ca factor activ de suport social
pentru ameliorarea calității vieții
persoanelor vârstnice**

2009

Cuprins

Conceptul de „societate civilă”	3
Rolul societății civile.....	8
Implicarea societății civile în acțiunile de voluntariat.....	12
Promovarea voluntariatului de către angajatori. Provocări și beneficii.....	21
Implicarea persoanelor vârstnice în activitatea de voluntariat	24
Concluzii.....	28
Bibliografie.....	29
Anexa.....	30

Conceptul de „societate civilă”

Sintagma “societate civilă” poartă amprenta unei moșteniri istorice particulare, încărcată de imprecizie și contradicție. Aceasta din mai multe motive. Unul și cel mai principal ar fi dubla și succesiva utilizare a sintagmei pentru a denumi realități distincte. Inițial, societatea civilă desemna o societate organizată ca stat, adică statul însăși, pentru ca ulterior și în prezent ea să definească o sferă a vieții sociale coexistentă statului, dar autonomă și aflată într-un echilibru cu acesta. Uneori, granița dintre aceste două explicitări se șterge într-atâta încât se pierde specificul lor.

Urmărirea evoluției istorice a conceptului, permite de a-i evidenția esența și de a-i stabili diversele legături cu statul în etapele sale de dezvoltare.

Conceptul de **societate civică** înainte de a fi reținut de limbajul sociologic, s-a conturat grație filozofiei politice și teoriei privitoare la guvernământul modern. Conceptul dat are geneză teoretică veche. Încă în Roma Antică e atestată expresia “*societas civilis*”. Termenul “*civitas*” desemna la ei atât cetatea ca grup politic și organizat, cât și societatea cu indivizii pe care îi integra. La romani **civillcivilis** reprezenta antiteza pentru **natural/naturalis**, dreptul civil (*jus civilis*) opunându-se dreptului natural (*jus naturalis*).

În lucrările filozofilor greci se afirmă că cetățeanul este o persoană politică. El, ca membru al statului, are îndatoriri care necesită îndeplinire în conformitate cu legile traiului în comun, iar toți cetățenii stau sub cârmuirea generală a statului. Consemnăm, că în aceste teorii noțiunile de stat și societate civilă aveau același conținut și nu desemnau diferitele fenomene sociale.

Bazele teoretice ale societății civile sunt puse mai detaliat în lucrările savanților din secolele al XVII-lea și al XIX-lea . În această perioadă, în Europa de Vest are loc un proces de destrămarea relațiilor feudale și de instaurare a relațiilor capitaliste. Odată cu aceasta începe răspândirea ideilor ce țin de conștientizarea a ceea ce va constitui mai târziu societatea civilă. La baza argumentării necesității apariției unei asemenea societăți, erau înaintate principiile libertății și valorii

personalității. Valori cunoscute din evidențierea contribuției rolului subiectului în procesele de transformare socială.

Aceasta ne determină ca, în continuare, să examinăm concepțiile câtorva dintre cei mai reprezentativi gânditori din această perioadă, care au atins, prin lucrările lor unele aspecte importante privind societatea civilă.

Astfel, în elaborarea ideii de societate civilă, un loc important îi revine lui **Tomas Hobbes**. Conform concepției sale, toți oamenii sunt înzestrați cu aceleași calități fizice, morale și intelectuale, ceea ce îi fac egali între ei. Oamenii se nasc liberi și în acțiunile lor se conduc de interesele personale, iar forța motrică a conduitei constă în atingerea bunăstării materiale în viață. Deoarece oamenii au aceleași drepturi la acțiune, încercarea de a o realiza îi conduce la ciocniri de interese. Lipsa însă a distincției dintre “al meu” și “al tău” duce la “războiul tuturor împotriva tuturor”, care amenință întreaga omenire. Legile naturale care exprimă asemenea virtuți ca: dreptatea, libertatea, compătimirea, bunătatea, ș.a. nu sunt îndeajuns pentru păstrarea păcii. De aceea se impune obiectiv trecerea de la starea naturală și legile naturale, la o altă societate și legi civile, numită ulterior “societate civilă”. Hobbes leagă această nouă stare de lucruri de apariția proprietății private. Ea condiționează necesitatea înțelegerii dintre oameni, unirea viziunii lor în rezolvarea de comun acord a problemelor. Aceasta devine posibil în baza “contractului social” și a voinței comune, care reprezintă voința tuturor. Uniunea creată astfel se numește societate civilă.

Pentru Hobbes, apariția proprietății și odată cu ea a statului (în baza contractului social), înseamnă formarea societății civile, adică o uniune de cetățeni care și-au transmis statului o parte din drepturile și libertățile lor, care folosesc legile pentru depășirea stării de neînțelegere în cadrul societății și reglează relațiile dintre cetățenii cu drepturi egale. Astfel, filosoful nu realizează la nivel conceptual o distincție dintre stat și societatea civilă. Însă Hobbes întrezărește situația unei independențe relative a cetățenilor, a unor uniuni civile pentru conducerea unor treburi gospodărești. Ca exemplu, el prezintă formarea societăților (companiilor) comerciale care funcționează cu acordul statului.

Un alt filosof care a contribuit la evoluarea viziunii asupra societății civile a fost **Benedict Spinoza**. În lucrările sale social-politice, el instruește un germene al

delimitării viitoare a statului de societatea civilă. Însă, distincția rămâne în continuare nedefinită în mod clar.

Omul este tratat de el ca o ființă naturală care se supune legilor supraviețuirii. Aceste legi coincid cu dreptul natural al fiecărui om la viață, la libertatea gândurilor și a acțiunii. Comunitatea umană, potrivit lui Spinoza, are două faze sau stări: *naturală și civilă*(statală). **În starea naturală** lipsește proprietatea privată pentru că: în natură nu există nimic despre care am putea spune că este proprietatea unui om și nu a altuia; dar totul aparține tuturor și din cauza aceasta în starea naturală nu putem să ne închipuim nici o dorință de a da fiecăruia ceea ce-i aparține sau de a lua ceva ce îi este străin; adică în starea naturală nu există nimic ce am putea numi drept sau nedrept. **În starea civilă**, statul, având concentrată puterea în mâinile sale, regularizează viața societății. Oamenii sunt supuși legilor puterii supreme și aceasta îi face pe aceștia liberi. Fiecare om încredințează drepturile naturale statului, care, la rândul său, prescrie un mod de viață comun și stabilește legi egale pentru toți. O societate bazată pe legi și putere se numește **stat**, iar oamenii care se află sub apărarea lui se numesc **cetățeni**.

Spinoza, astfel, le dă aceleași înțeles noțiunilor de stat și societate civilă, deoarece el consideră că starea naturală de interacțiune a oamenilor e înlocuită în baza contractului social cu interacțiunea dintre ei și stat, și deci toți oamenii devin cetățeni a unei societăți unice.

Charles Montesquieu ca și **Locke** evidențiază societatea și statul ca două noțiuni diferite. Pentru el societatea civilă este un rezultat al dezvoltării istorice, este a patra treaptă a istoriei umane care urmează stării naturale, stării familiale și timpurilor eroice. Societatea civică apare înaintea statului și are destinația neutralizării relațiilor de dușmănie dintre oameni. Conform acestei delimitări dintre stat și societatea civică, apar și încep să existe legi civile și legi politice. Legile civile reglementează relațiile de proprietate, diferite reuniuni benevole ale indivizilor ș.a. Drepturile și libertățile politice ale acelorași cetățeni sunt reglementate de legile politice. Așa s-a fixat un pilon important în distincția conceptual-teoretică, distincție ce va conduce ulterior la elucidarea corectă a societății civile în viziunile urmașilor.

Jean Jaques Rousseau în lucrările sale social-politice: “Despre contractul social”, “Tratate”, ș.a. evidențiază multe idei cu privire la apariția statului și a societății

civile. Proprietatea privată, după părerea sa, a fost baza economică a statului și a societății civile, însă odată cu apariția proprietății private apare inegalitatea politică și de avere. Rousseau se pronunță pentru crearea puterii politice în baza contractului social care presupune că “fiecare din noi își dă personalitatea și toată puterea sa sub conducerea supremă a voinței comune și împreună îl considerăm pe fiecare membru ca pe o indispensabilă parte a întregului”. Transmițând o parte din drepturile sale statului, fiecare cetățean devine totodată purtător al puterii supreme, dar și supus al acesteia. Astfel, se obține egalitatea politică a tuturor cetățenilor. Însă, Rousseau crede că statul nu reprezintă un ansamblu de instituții politice, ci un corp politic în care indivizii sunt obligați să se supună legilor. Societatea civilă e definită de el ca o „stare intermediară între statul natural și statul civil”. Considerând că progresul material nu îl presupune pe cel moral al societății civile și că exigențele individului sunt diferite de cele ale cetățeanului, Rousseau se preocupă cu prioritate de căutarea unei modalități de reconciliere a individului cu cetățeanul, deci a societății civile cu statul.

O distincție mai clară dintre stat și societatea civilă se face în filozofia clasică germană. **Immanuel Kant**, examinând natura dublă a omului, consideră că acesta, ca ființă naturală, este supus legii cauzalității și de aceea nu este liber. Dar ca ființă socială, omul este liber pentru că poartă în sine legea morală. În ea fiind exprimată și tendința spre libertate. Oamenii se nasc liberi și fiecare trebuie să coopereze astfel încât libertatea sa de acțiune să se subordoneze la libertatea celorlalți cetățeni. Aceste două începuturi (social și natural) generează contradicțiile permanente dintre indivizi. Contradicțiile pot fi stopate în baza “contractului social”; încheindu-l, oamenii își limitează libertatea în favoarea statului.

Kant înaintea, de asemenea, cerința separării împuternicirilor instituțiilor societății civile și ale statului. Așa, de exemplu, familia, biserica, școala și alte instituții civile sunt capabile, fără prezența statului, să respecte normele morale ale traiului în comun. Statul, la rândul său unește oamenii în cadrul normelor de drept și asigură respectarea legilor de către toți cetățenii. De asemenea, asigură realizarea drepturilor și libertăților acestor cetățeni. Kant prognozează dezvoltarea pe mai departe a omenirii, care constă în crearea unei societăți civile generale în cadrul căreia ar fi posibilă o uniune a populației respective.

Mișcarea spre o societate civilă este pentru Kant, în primul rând, o mișcare spre realizarea deplină a normelor libertății și egalității cetățenilor. Filosoful conștientizează necesitatea separării de stat a societății civile și încearcă să le delimiteze funcțiile. **Funcționarea societății civile depinde de funcționarea statului de drept.** Marele filosof a intuit indispensabila legătură a celor două componente a existenței umane. Pe lângă toate, el a înțeles rolul important pe care îl are organizația statală în constituirea libertății morale a societății civile.

Rolul societății civile

În România, rolul societății civile este încă puțin semnificativ în ceea ce privește influențarea deciziilor politice, economice și de interes public.

În țările dezvoltate, organizațiile societății civile participă la dezbateri publice pe teme, precum politica de imigrație și măsurile de protecție a persoanelor defavorizate, mergând până la aspecte relativ abstracte, care țin de starea "morală" a societății. În regimurile totalitare, nu putem vorbi despre o societate civilă întrucât influențarea deciziilor politice sau economice de către cetățeni este de neconceput.

Așadar, rolul societății civile este foarte important în statele democratice, iar în statele aflate la începutul drumului către democrație, rolul său este deosebit de important, întrucât influențarea deciziilor politice și economice constituie un exercițiu democratic fundamental.

Lunga perioadă de tranziție a României a fost însoțită de inerția sau subdezvoltarea societății civile. În acest context, consolidarea societății civile prin înființarea în prezent a mai multor ONG-uri cu scopuri clare, care să acopere întreaga paletă a activităților sociale, constituie calea pentru revigorarea societății românești. Există alte două modalități de întărire și diversificare a instituțiilor societății civile. În primul rând, racordarea la instituții ale unei societăți civile internaționale (de ex., Crucea roșie, Amnesty International, Greenpeace etc.), a căror putere și arie de acțiune sunt mult mai extinse. În al doilea rând, crearea unei societăți civile virtuale, prin intermediul Internet-ului ar putea crește coeziunea socială, ar facilita accesul la informație și participarea populației la diferite acțiuni.

"Datorită specificului său, societatea civilă întărește legitimitatea democrației, multiplică mijloacele de expresie a intereselor, întărește conștiința și încrederea cetățenilor în puterea lor, permite recrutarea și formarea de noi lideri. Persoanele active în cadrul societății civile, în calitate de patroni, reprezentanți ai sindicatelor, specialiști, cetățeni grupați în asociații profesionale etc., pot fi regăsite ca membri ai societății politice, îndeplinind funcții politice. Alte persoane rămân, însă,

numai membrii ai societății civile." (Sergiu Tamaș, "Dicționar politic. Instituțiile democrației și cultura civică", Editura Academiei Române, 1993).

Societatea civilă este reprezentată de instituțiile și organizațiile sociale și civice care constituie temelia unei democrații funcționale. Organizațiile societății civile se implică în luarea deciziilor privind dezvoltarea socială sau a deciziilor de interes public. "Societatea civilă descrie forme asociative de tip apolitic și care nu sunt părți ale unei instituții fundamentale a statului sau ale sectorului de afaceri. Astfel, organizațiile neguvernamentale - asociații și fundații, sindicatele, uniunile patronale - sunt actori ai societății civile, care intervin pe lângă factorii de decizie, pe lângă instituțiile statului de drept, în sensul apărării drepturilor și intereselor grupurilor de cetățeni pe care îi reprezintă" (Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile: www.fdsc.ro).

În prezent, există diferite definiții ale conceptului de "societate civilă". În limbajul comun, sensul atribuit este adesea unul reducionista, mulți oameni înțelegând prin "societate civilă" numai organizațiile neguvernamentale. Școala londoneză de economie, Centrul pentru Societatea Civilă, utilizează ca definiție de lucru: "Societatea civilă se referă la un set de instituții, organizații și conduite situate între stat, afaceri și familie. Aceasta include organizații non-profit, organizații filantropice, mișcări sociale și politice, alte forme de participare socială și civică". Ca principali reprezentanți ai societății civile se pot exemplifica:

- organizații nonguvernamentale (ong-uri);
- organizații comunitare (community-based organizations);
- asociații profesionale;
- organizații politice;
- cluburi civice;
- sindicate;
- organizații filantropice;
- cluburi sociale și sportive;
- instituții culturale;
- organizații religioase;
- mișcări ecologiste;
- media.

Societatea civilă descrie un sistem variat de structuri, care permit cetățenilor noi roluri și relații sociale, prin diferite modalități de participare la viața publică.

Societatea modernă se structurează în trei componente:

- componenta economică;
- componenta politică (instituțiile fundamentale ale statului);
- componenta societății civile, sectorul non-profit, care legitimează sau amendează celelalte două componente.

Dincolo de aspectul instituțional, societatea civilă este formată din cetățeni, care, asociați sub diferite forme, participă la viața publică, influențează politicile, apără și promovează interesele populației. Sergiu Tamaș, în "Dicționar politic. Instituțiile democrației și cultura civică" (Editura Academiei Române, 1993), afirma că "formarea societății civile este rezultatul unei mișcări spontane și creatoare a cetățenilor care instituie în mod benevol diverse forme de asociere politică, economică, culturală. În cadrul societății civile, cetățenii intră într-o rețea de raporturi sociale, participând benevol la activitatea unei multiplicări de asociații, organizații, cluburi, în vederea promovării unei diversități de obiective și interese. Organizațiile societății civile sunt, într-un anumit sens, autonome, în raport cu statul, reprezentând o multitudine de centre de putere, un sistem al puterilor non-statale".

O societate democratică reală se construiește în timp îndelungat. Un prim pas însă pentru o democrație funcțională îl reprezintă instituțiile și mecanismele democratice, iar societatea civilă, în acest context, acționează ca mecanism de reglare pentru societățile democratice.

Instituțiile societății civile sunt necesare și în țările cu o puternică tradiție democratică, dar în special în țările în care democrația se construiește. Nu de puține ori, politicienii și oamenii de afaceri, pun interesele de partid sau de afaceri înaintea intereselor populației. În astfel de situații, cine este chemat să "facă dreptate" și să corecteze disfuncționalitățile? Bineînțeles că numai societatea civilă.

Societatea civilă are dreptul și datoria de a influența deciziile politice, economice sau de interes public. Reacțiile societății civile față de politicile administrative sau economice care vin în contradicție cu interesele sale sunt variate: manifestații, campanii de presă, mesaje de protest etc. Cum astfel de acțiuni sunt dificil de organizat și au adesea impact pe termen scurt, este necesară apariția unor

structuri paralele cu cele ale statului: organizații neguvernamentale, asociații profesionale, sindicate, patronate etc. capabile să monitorizeze activitatea instituțiilor statului și modul de soluționare a revendicărilor și care să mențină o presiune constantă asupra factorilor de decizie. Acestea trebuie să colaboreze cu structurile implicate în administrarea societății, pentru a găsi soluțiile potrivite și a ameliora continuu calitatea vieții.

Societatea civilă trebuie să se implice într-o gamă largă de probleme, cum ar fi guvernarea unei țări, relațiile internaționale, dezvoltarea economică sau protejarea mediului înconjurător. În acest scop, este necesar să fie constituită din cât mai multe organizații "specializate", în cât mai multe domenii care privesc organizarea și administrarea societății. Aceste organizații trebuie să cunoască politicile curente și propunerile de politici, pentru a putea monitoriza modul în care factorii politici sau economici respectă interesele majorității populației în domeniile respective.

Implicarea societății civile în acțiunile de voluntariat

3.1. Voluntariatul internațional

Voluntariatul este componenta fundamentală a societății civile. El însuflețește cele mai nobile aspirații ale omenirii - pacea, libertatea, oportunitatea, siguranța și justiția pentru toate persoanele.

În această epocă a globalizării și a schimbărilor continue, lumea devine din ce în ce mai interdependentă și mai complexă. Voluntariatul - la nivel individual sau de grup - reprezintă o modalitate prin care:

- pot fi întărite și susținute valorile legate de comunitate, de serviciul adus aproapelui și de atașamentul față de membrii comunității;
- persoanele pot să își exercite drepturile și responsabilitățile de membri ai comunităților, în timp ce învață și se dezvoltă pe parcursul întregii vieți, realizându-și astfel întregul potențial uman.

Se pot stabili puncte de legătură între diferențele care ne despart, astfel încât să putem trăi împreună în comunități sănătoase, puternice și să lucrăm împreună la identificarea de soluții la provocările pe care le întâlnim și să conturăm destinul nostru comun.

Voluntariatul reprezintă un element esențial al tuturor societăților. Voluntariatul transformă în acțiune Declarația Națiunilor Unite conform căreia "Noi, oamenii avem puterea de a schimba lumea".

Această Declarație promovează dreptul fiecărei femei și al fiecărui bărbat de a se asocia în mod liber și de a activa ca voluntar, fără deosebire de originea culturală sau etnică, religie, vârstă, sex și condiția fizică, socială sau economică. Toate persoanele trebuie să aibă dreptul de a-și oferi în mod liber timpul, talentul și energia în beneficiul altora sau al comunității lor, prin acțiuni individuale sau colective și fără a aștepta recompense financiare.

Așadar este necesar să se dezvolte voluntariatul care:

- solicită implicarea membrilor comunității la identificarea și soluționarea propriilor probleme;
- oferă o voce celor care nu pot să se reprezinte singuri;
- oferă altora posibilitatea de a participa ca voluntari;
- este complementar, dar nu se substituie serviciilor care trebuie să fie oferite de alte sectoare sau de angajații plătiți ai instituțiilor specializate;
- oferă persoanelor posibilitatea de a acumula noi cunoștințe și abilități și de a își dezvolta la maximum potențialul, încrederea în sine și creativitatea;
- promovează solidaritatea la nivel de familie și comunitate, dar și la nivel național și global.

Voluntarii, organizațiile societății civile și comunitățile au responsabilitatea comună de:

- a crea un mediu în care activitatea voluntară are sens și contribuie la atingerea unor rezultate previzibile;
- a defini criterii referitoare la participarea voluntarilor, inclusiv cu privire la condițiile în care organizația și voluntarul pot să înceteze angajamentul lor reciproc, și de a dezvolta politici care să organizeze activitatea voluntară;
- a oferi protecție împotriva diferitelor riscuri voluntarilor și persoanelor cărora aceștia le acordă sprijin;
- a oferi voluntarilor instruire adecvată, evaluare periodică și de a aprecia obiectiv rezultatele obținute;
- a asigura accesul liber la activitățile de voluntariat, prin eliminarea barierelor fizice, economice, sociale și culturale.

Luând în considerare drepturile umane fundamentale exprimate în Declarația Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Omului este necesar ca **voluntarii** să proclame convingerea lor că voluntariatul este o forță creativă și de sprijin care:

- construiește comunități sănătoase și puternice cu respectarea demintății tuturor cetățenilor;
- învață cetățenii să își exercite drepturile ca ființe umane și astfel să își amelioreze propria viață;

- ajută la soluționarea problemelor sociale, culturale și a celor legate de mediu;
- construiește o societate mai umană și mai dreaptă, prin colaborare cu alți voluntari la nivel național;

Leaderii sectoarelor este necesar să colaboreze la crearea unor "centre de voluntariat" locale și naționale, puternice, vizibile și eficiente, ca actori principali în coordonarea activităților legate de voluntariat. În acest cadru este necesar ca:

- politicile la nivel de autorități să asigure respectarea dreptului tuturor persoanelor de a deveni voluntari, să elimine barierele participării unor categorii de cetățeni la activitățile de voluntariat, să implice voluntari în propriile activități și să ofere organizațiilor neguvernamentale resursele necesare promovării și sprijinirii unei mobilizări și unui management eficient al voluntarilor;
- sectorul de afaceri să încurajeze și să faciliteze implicarea angajaților ca voluntari și să aloce resurse umane și financiare pentru a dezvolta infrastructura în vederea sprijinirii voluntariatului;
- mass-media să publice materiale documentare despre voluntari, pentru a oferi informații și de a încuraja și sprijini persoanele care doresc să devină voluntari;
- sistemul educațional să încurajeze și să sprijine persoanele de toate vârstele să devină voluntari, să creeze posibilități de reflectare asupra activităților de voluntariat și de învățare din experiența de voluntariat;
- instituțiile religioase să promoveze voluntariatul ca un răspuns adecvat la chemarea spirituală adresată tuturor persoanelor de a-și sprijini aproapele aflat în nevoie;
- organizațiile neguvernamentale să creeze medii organizaționale "prietenoase" cu voluntari și să aloce resursele financiare și umane necesare pentru implicarea eficientă a voluntarilor în soluționarea cazurilor sociale din cadrul comunităților.

IAVE (*International Association for Volunteer Effort*) - simbol universal pentru voluntariat - provoacă **voluntarii și leaderii să devină parteneri în**

promovarea și sprijinirea voluntariatului, accesibilitatea acestuia pentru toate persoanele, ca simbol al solidarității între națiuni. IAVE invită comunitatea globală a voluntarilor să studieze, discute, recunoască și să pună în practică Declarația Universală cu privire la Voluntariat.

3.2. Voluntariatul în România

Dezvoltarea societății civile este influențată permanent de factorii economici și sociali, care îi conturează atât constrângerile, cât și oportunitățile. Construcția și funcționarea sănătoasă a economiei sunt necesare pentru constituirea și afirmarea societății civile. În condițiile unei relative bunăstări economice și ale apariției unei clase mijlocii, societatea civilă se dezvoltă și acționează complementar față de stat și nu în opoziție cu acesta. Pe de altă parte, pentru a edifica o economie de piață capabilă să rezolve problemele sociale curente este nevoie de coeziune și solidaritate socială, de susținere permanentă și consistentă din partea societății civile.

O analiză a unor programe finanțate de Uniunea Europeană arată că beneficiarii finali sunt grupuri-țintă relativ bine definite, iar proiectele sunt relevante pentru nevoile acestora. De exemplu, proiectele realizate în cadrul Programului „Access”, care au ca obiectiv prioritar reducerea fenomenului de marginalizare a unor grupuri vulnerabile, au drept grupuri-țintă, acele categorii de populație identificate prin cercetarea socială ca grupuri cu risc de excludere socială, printre care se numără vârstnicii rămași singuri, fără suport familial.

Un alt exemplu este proiectul inițiat recent de către *Pro Vobis - Centrul Național de Voluntariat* care a demarat recrutarea de voluntari vârstnici pentru a participa la un schimb internațional de voluntari ce s-a desfășurat în Slovacia, în perioada 15 februarie -1 martie 2009.

Schimbul de voluntari a făcut parte din proiectul dedicat în exclusivitate persoanelor de vârstă a III-a numit "Rămâi activ! Fii voluntar!" Proiectul a avut drept scop promovarea implicării active a persoanelor vârstnice (de peste 55 de ani) ca voluntari în activități de interes general pentru comunitate. Proiectul și-a propus să demonstreze că schimburile de bune practici dintre voluntarii vârstnici, din cele 5 țări participante la proiect (Ungaria, Italia, România, Slovacia, Slovenia), pot contribui la stimularea implicării sociale, a responsabilității față de comunitate, cu impact pozitiv asupra acesteia.

Până în prezent s-au mai derulat 2 schimburi de acest fel, voluntarii români având ocazia să cunoscă îndeaproape mediul asociativ și să se implice în activități de voluntariat în Slovenia și Ungaria, iar Pro Vobis a găzduit grupurile de voluntari din Slovenia și Italia, programul incluzând vizite la ONG-uri din țară, precum și acțiuni de voluntariat realizate împreună cu voluntarii români.

Un alt proiect este «Bunicul vigilent» în care pensionarii din poliție și armată colaborează cu Poliția rutieră pentru a-i însoți pe copii la școală, îi ajută să traverseze în siguranță strada, dirijează autovehiculele. Important este că ei ajung să se împrietenească cu copiii care astfel mai câștigă un bunic. Ei sunt invitați și iau masa în familie. Nu se mai simt singuri, nu mai sunt depresivi și nu se mai prezintă la cabinetele medicale să-și cheltuiască pensia pe medicamente.

O cercetare realizată în anul 2007, de organizația "Pro Vobis" în colaborare cu Centrul pentru Studiul Democrației din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca arată că 4,2% dintre voluntarii din România sunt persoane cu vârsta de peste 56 de ani.

Trebuie recunoscut că, dacă mai multe programe guvernamentale și ale societății civile își propun aceleași tipuri de intervenție, pentru aceleași grupuri-țintă nu există, în nici un caz, pericolul unei intervenții „excesive”, având în vedere particularitățile României: o rată a sărăciei foarte ridicată.

Programele derulate de organizațiile neguvernamentale constau în serviciile furnizate cu efecte și sprijin aduse beneficiarilor: fizice, psihice, de potențial și de comportament. Eficiența programelor sociale nu se resimte pe termen scurt și, de asemenea, este dificil de cuantificat.

Rezultatele celor mai multe programe derulate s-au concretizat în crearea și administrarea de către organizațiile neguvernamentale a unor unități de asistență socială, în care sunt găzduite persoane aflate în dificultate: copii, tineri/vârstnici persoane cu diverse dizabilități sau handicap. Prin aceste unități (centre de zi, de reabilitare, de asistență) s-au sprijinit persoanele asistate în asigurarea nevoilor lor sociale, dar s-a urmărit și dezvoltarea capacităților proprii de a-și soluționa problemele cu care se confruntă, abilitarea lor în raporturile cu alte persoane, grupuri sau instituții, reconectarea lor la mediul social direct (familie, comunitate).

Persoanele vârstnice prezintă un spectru tot mai larg de probleme, care se accentuează, în condițiile lipsei serviciilor specializate de asistență. Rata sărăciei este în

creștere la persoanele vârstnice. Cei mai mulți nu dispun de resurse suficiente pentru a participa activ la viața publică, socială și culturală, pentru a putea decide asupra propriei vieți. Nu dispun la nivelul necesarului de serviciile de sănătate și sociale, de îngrijirile necesare în funcție de nevoile individuale (A. Bălașa, 2002).

În acest sens, OMS a lansat conceptul de "îmbătrânire activă", având drept scop menținerea autonomiei și independenței persoanelor vârstnice.. Acest concept vizează optimizarea oportunităților pentru sănătate și securitate, în scopul îmbunătățirii calității vieții persoanelor vârstnice. Conceptul propune promovarea unui stil de viață sănătos, prin programe de prevenire a principalelor cauze de îmbolnăvire a vârstnicilor și permite indivizilor să-și îmbunătățească potențialul fizic, psihic și social.

Sintagma "activă" se referă la continuarea participării persoanelor vârstnice la viața economică, socială, culturală, spirituală și nu numai la abilitatea de a fi active din punct de vedere fizic.

Odată pensionați, vârstnicii pot contribui activ la binele familiei și comunității din care fac parte, iar scopul îmbătrânirii active este să crească speranța de viață sănătoasă și calitatea vieții persoanelor vârstnice, inclusiv a celor afectate de incapacitate de muncă sau handicap.

Autoritățile publice au devenit mai transparente față de societatea civilă, dar nu acordă însă suficientă importanță rolului ONG-urilor în soluționarea problemelor membrilor comunităților. În prezent, sunt în derulare mai multe programe care sunt realizate în parteneriat de ONG-uri și autoritățile locale. Deși suportul financiar de la bugetul de stat și bugetele locale a crescut în fiecare an, el este sub nivelul nevoilor comunităților și al capacității ONG-urilor de a derula programe concrete în sprijinul cetățenilor aflați în dificultate.

Autoritățile publice locale sunt cele care răspund de bunăstarea membrilor comunității și trebuie să dețină inițiativa proiectelor desfășurate în parteneriat. În contextul descentralizării, autoritățile locale își completează resursele standard (prin sistemul de taxe și impozite) cu resurse locale suplimentare, care pot fi atât financiare, cât și prin participare directă care pot fi orientate spre rezolvarea unor aspecte sociale punctuale. Este și cazul proiectelor derulate împreună cu/sau de organizațiile neguvernamentale. Prin învățarea mobilizării actorilor comunitari în rezolvarea unor probleme identificate ca fiind ale comunității, autoritățile locale (comunitare) învață să

îmbine democrația reprezentativă cu cea participativă. Reprezentanții organizațiilor neguvernamentale recunosc oportunitatea parteneriatelor cu autoritățile locale, dar menționează și unele aspecte necorespunzătoare cum sunt: pregătirea insuficientă a funcționarilor acestora în ceea ce privește rolul societății civile în general, al ONG-urilor în special, necunoașterea legislației în domeniu, blocaje de comunicare și deficit de transparență.

Parteneriatul societății civile poate fi constituit, de asemenea, cu reprezentanții mediului de afaceri care își pot asuma susținerea financiară a unor proiecte în beneficiul comunității în care se integrează, contribuind la creșterea calității vieții persoanelor vârstnice.

În prezent sunt reglementări menite să sprijine inițiativele societății civile care se referă la susținerea financiară a proiectelor acestora și la colaborarea intersectorială, respectiv:

I. Legea nr. 32/1994 cu modificările și completările ulterioare, definește sponsorizarea ca fiind activitatea ce se desfășoară pe baza unui contract încheiat între sponsor și beneficiar, care consimt asupra mijloacelor financiare și a bunurilor materiale acordate ca sprijin, precum și asupra duratei sponsorizării.

II. Legea nr. 34/1998, privind acordarea unor subvenții asociațiilor și fundațiilor române cu personalitate juridică care înființează și administrează unități de asistență socială, respectiv O.U.G. nr. 34 din 19 aprilie 2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii - care să permită transferurile financiare de la bugetul local sau de stat către organizațiile neguvernamentale care înființează unități de asistență socială sau derulează programe sociale.

III. Uniunea Europeană finanțează programe dedicate dezvoltării societății civile, sprijinirii parteneriatelor durabile intrasectoriale și cu autoritățile centrale și locale. Dezvoltarea capacității reprezentanților administrației publice locale de a colabora cu reprezentanții societății civile, sprijinirea dezvoltării durabile a sectorului neguvernamental sunt principalele obiective explicite ale programelor finanțate de Uniunea Europeană.

Societatea civilă din România a căpătat coerență și consistență ca urmare a sprijinului substanțial – financiar, logistic, de consultanță, ofertă de programe de

formare etc. – acordat de importante organisme internaționale: Uniunea Europeană, Programul Națiunilor Unite de Dezvoltare, Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională, United Nations Children's Fund (UNICEF), Organizația pentru Securitate și Co-operații în Europa și de numeroase alte fundații occidentale. Prin derularea programelor lansate de și cu sprijinul acestor organisme, s-a ajuns, treptat, la o structurare a sectorului neguvernamental din România și la o reconsiderare a lui în construcție democratică.

Persoanele vârstnice prezintă un spectru tot mai larg de probleme, care se accentuează în condițiile insuficienței și chiar a lipsei serviciilor specializate de asistență și sprijin. Cei mai mulți nu dispun de resurse suficiente pentru a participa activ la viața publică, socială și culturală, pentru a putea decide asupra propriei vieți. Nu dispun suficient de servicii de sănătate și sociale, de îngrijirile la domiciliu necesare în funcție de nevoile individuale.

Un aspect important, caracteristic acestor programe, vizează apărarea drepturilor și intereselor persoanelor defavorizate, conștientizarea acestora privind drepturile respective, îndeosebi pentru categoria beneficiarilor vârstnici. Rezultatele se constituie într-o ofertă de modele de integrare și reintegrare socială a persoanelor în dificultate, de servicii noi, de modele de bună practică, în care activitățile sunt transparente, monitorizate, evaluate și raportate. Acestea sunt și o ocazie de inovație socială, de prezentare a unor noi moduri de lucru și de acțiune în plan local.

Pe lângă grupul-țintă – persoanele vârstnice – derularea programelor s-a soldat cu beneficii și pentru comunitățile locale, autoritățile publice și organizațiile neguvernamentale respective. Orice comunitate beneficiază, mai mult sau mai puțin, de rezultatele oricărui proiect care are rezultate pozitive: de la proiectele privind reabilitarea condițiilor economice (infrastructură, amenajări teritoriale etc.) până la cele care contribuie la constituirea unor mecanisme de mobilizare a resurselor comunitare, în vederea soluționării unor obiective umanitare foarte diverse. Prin proiectele derulate, fie că acestea privesc dezvoltarea societății civile, a suportului pentru aderare, a participării civice sau a protecției persoanelor și grupurilor amenințate de riscuri și excludere socială, se creează și noi capacități de acțiune comunitară.

În cazul acestor programe s-au obținut și efecte pozitive neintenționate, la nivelul comunității: mobilizarea de resurse, chiar financiare, de muncă, de solidaritate,

modificarea mentalităților și stimularea culturii filantropice și a voluntariatului, cât și crearea de servicii noi pentru comunitate, dezvoltarea angajamentului civic voluntar, sensibilizarea comunității față de problemele grupurilor aflate în dificultate, îmbunătățirea calității vieții acestora și conștientizarea problemelor sociale.

Pe fondul problemelor legate de lipsa de resurse financiare, de logistică și de personal calificat în domeniul protecției și asistenței sociale, organizațiile neguvernamentale se implică în activități cu impact cert în comunitate. Obiectivele proiectelor exprimă răspunsuri la nevoi reale ale membrilor comunităților, care au fost evidențiate de cercetările sociale.

Serviciile oferite au un caracter complementar, statul rămânând principalul responsabil în organizarea și susținerea modalităților de asistență socială și de combatere a sărăciei și a fenomenelor de excludere și marginalizare socială. Implicarea organizațiilor neguvernamentale în acest efort a constituit începutul și a favorizat preluarea bunelor practici occidentale. Prin acest gen de implicare se rezolvă probleme sociale grave din cadrul comunităților, se conștientizează forța și virtuțile asociativității, iar pe de altă parte se promovează valorile și normele solidarității sociale.

De asemenea, se diseminează noi moduri de lucru și de relații în comunitate, se activează valori ca întrajutorarea și altruismul, specifice relațiilor de familie și de vecinătate.

Capitolul IV

Promovarea voluntariatului de către angajatori.

Provocări și beneficii.

Voluntariatul sprijinit de angajator sau voluntariatul corporatist (*din engl. Employer supported volunteerism / corporate volunteerism/ workplace volunteerism / employee volunteerism*) reprezintă orice efort al firmei/ companiei sau al oricărui alt angajator (instituție publică sau organizație non profit) de a își încuraja angajații și/sau foștii angajați (acum pensionari) să se implice în activități de voluntariat în cadrul comunității și de a sprijini cetățenii în eforturile lor de implicare în soluționarea problemelor membrilor comunității.

Voluntariatul susținut de angajator este important pentru că le dă companiilor (tuturor angajatorilor în general) posibilitatea de a-și demonstra devotamentul față de comunitatea în cadru căreia își desfășoară activitatea, și implicit, față de clienții lor, membri ai comunității. Acest lucru, cunoscut sub denumirea de “responsabilitate socială a companiilor” (corporate social responsibility), reprezintă o tendință din ce în ce mai puternică în rândul companiilor de succes. De fapt, multe dintre cele mai de succes companii, nu mai consideră că responsabilitatea socială este o chestiune de “opțiuni”, ci ca un imperativ, o parte integrantă a culturii și imaginii lor în societate.

Inițiativele de succes **din domeniul voluntariatului sprijinit de angajator** au trei caracteristici principale:

- își propun să rezolve una sau mai multe probleme reale ale comunității;
- reflectă interesele și abilitățile angajaților;
- contribuie la realizarea obiectivelor firmei/companiei sau ale comunității.

În România responsabilitatea socială începe să devină o tendință în continuă creștere și este recunoscută ca o prioritate atât de către companii, cât și de către autoritățile guvernamentale. Acest concept include, printre altele, pe lângă promovarea voluntariatului:

- modul etic de raportare la proprii angajați, acționari și clienți;
- respectul față de mediu;
- sponsorizări și donații (atât în bani, cât și în natură).

Parteneri în proiectele de voluntariat sprijinit de angajator pot fi:

- societățile comerciale, regiile autonome și instituțiile publice;
- angajații;
- organizațiile și instituțiile non profit / fără scop lucrativ (asociații, fundații, organizații, școli, spitale, grădinițe, muzee, case de cultură etc.);

- organizațiile intermediare (centrele de voluntariat).

Colaborarea unităților interesate de voluntariatul sprijinit de angajator cu organizațiile neguvernamentale sau instituțiile publice este esențială pentru obținerea succesului deoarece:

- **Firmele** (instituțiile/societățile comerciale) - care doresc să se implice nu au, de cele mai multe ori, o perspectivă de ansamblu asupra nevoilor din comunitate și nu pot alege problema cea mai imperioasă sau cea mai potrivită cu interesele lor; nu au – în majoritatea cazurilor - cunoștințe despre alți actori care oferă servicii în domeniul dorit (există posibilitatea de a dubla activitatea altor furnizori de servicii și de a nu avea impactul scontat); nu au timpul necesar pentru a se ocupa de pregătirea pentru implicarea angajaților; nu au expertiză în domeniul în care doresc să se implice și au nevoie de supervizarea atentă a personalului organizațiilor neguvernamentale active în domeniu.
- **Organizațiile neguvernamentale** - se confruntă frecvent cu o lipsă de resurse, atât financiare și materiale, cât și resurse umane specializate.

Voluntariatul sprijinit de angajator prezintă avantaje atât pentru angajatori, cât și pentru membrii comunității.

Avantajele specifice pentru angajatori se referă la:

- creșterea vizibilității firmei/instituției în comunitate;
- consolidarea echipei (team building);
- creșterea atașamentului angajaților față de angajator;
- creșterea atractivității firmei/instituției pentru potențiali noi angajați de calitate;
- eliminarea tensiunilor (barierelor) impuse de ierarhie dintre conducere și angajați;
- creșterea randamentului angajaților.

Avantajele specifice pentru organizația neguvernamentală /instituția gazdă care desfășoară activități de voluntariat constau în:

- asigurarea sprijinului unor voluntari specializați în diferite domenii (ex. relații publice, finanțe, marketing, IT etc);

- accesul la logistica organizației neguvernamentale / instituția gazdă implicată;
- creșterea în comunitate a renumelui organizației neguvernamentale / instituției gazde;
- stabilirea de relații cu alte organizații, care asigură și alte activități de voluntariat.

Totodată există avantaje specifice pentru comunitate și anume:

- se rezolvă problemele concrete ale comunității;
- se dezvoltă spiritul de intraajutorare în rândul membrilor comunității;
- succesul unei organizații generează inițiative similare din partea altor firme/instituții/societăți comerciale.

Avantajele specifice pentru angajați constituie și ele un factor motivator pentru implicarea în activități de voluntariat, respectiv aceștia:

- își dezvoltă abilități personale (abilitatea de a își gestiona eficient timpul, de a comunica eficient și de a realiza intervenții eficiente etc.);
- au posibilitatea de a face ceva ce și-au dorit dintotdeauna, dar nu au posibilitatea să desfășoare activitatea respectivă în viața de zi cu zi;
- au perspectiva de a își lărgi orizonturile prin interacțiunea cu persoane din domenii diferite sau din departamente diferite ale firmei/ instituției/ societății comerciale;
- au posibilitatea de a se dezvolta implicându-se într-un domeniu complet nou (străin atât de mediul profesional, cât și de cel personal);
- au posibilitatea de a își aduce contribuția la soluționarea unei cauze la care țin.

Capitolul V

Implicarea persoanelor vârstnice în activități de voluntariat

Persoanele vârstnice reprezintă o categorie de populație vulnerabilă datorită limitărilor fiziologice și fragilității datorate fenomenului de îmbătrânire. Persoanele

vârstnice, în funcție de situațiile particulare de natură socio-economică, medicală și fiziologică, beneficiază de măsuri și acțiuni specifice de protecție socială.

Persoanele vârstnice este necesar să aibă acces la resurse pentru asigurarea unei vieți sigure și sănătoase (hrană, apă, adăpost, îmbrăcăminte și îngrijire medicală), la oportunități de a lucra și de a desfășura activități generatoare de venituri, la programe de educație continuă, la locuință adaptată preferințelor și necesităților cauzate de procesul de îmbătrânire.

Persoanele vârstnice au nevoie să beneficieze de îngrijiri din partea familiei și a comunității, atât datorită degradării fizice, psihice și intelectuale, cât și pentru protecția și stimularea reabilitării sociale și intelectuale într-un mediu în care le sunt respectate toate drepturile și libertățile fundamentale, inclusiv dreptul de a opta la unele servicii de care pot beneficia și asupra calității propriei vieți.

Persoanele vârstnice trebuie să trăiască în **demnitate și siguranță** fără a fi supuse riscului oricărui abuz fizic, psihic, intelectual sau economic; de asemenea, trebuie tratate fără nici un fel de discriminare bazată pe vârstă, gen, etnie, dizabilitate, statut social și în special economic; persoanele vârstnice doresc să aibă oportunități de dezvoltare și împlinire personală prin accesul la resursele de educație, culturale și spirituale, precum și la cele de petrecere a timpului liber, existente în comunitate.

Liberitatea, conform căreia persoanele vârstnice trebuie să aleagă singuri modul în care doresc să își mențină o viață activă și să participe în comunitate, în funcție de interesele și preocupările lor; de asemenea, persoanele vârstnice trebuie să aibă posibilitatea de a decide asupra tuturor aspectelor ce privesc viața personală, cum ar fi: alegerea serviciilor sociale de care pot beneficia, modalitatea de a petrece timpul liber, momentul pensionării, manifestarea credinței religioase.

Egalitatea de șanse este un element important în implicarea și integrarea socială, conform căreia persoanele vârstnice indiferent de gen, trebuie să aibă acces în mod egal la serviciile sociale, la oportunitățile de implicare în comunitate, la continuarea activității, să beneficieze de tratament egal din partea furnizorilor de servicii sociale și a autorităților publice, inclusiv la o percepție echilibrată din partea comunității – mass-mediei și generațiilor tinere.

Protecția împotriva discriminării are la bază recunoașterea drepturilor persoanelor vârstnice la o viață independentă, împlinită și demnă care trebuie să se

realizeze fără restricție sau preferință, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, categorie socială, opinie, sex, orientare sexuală, apartenență politică dizabilitate sau dependență, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, ori apartenență la o categorie defavorizată, precum și cu respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului.

Un alt domeniu important îl constituie aplicarea principiului **solidarității sociale**, conform căruia întreaga comunitate trebuie să participe la sprijinirea persoanelor vârstnice aflate în dificultate prin mecanisme formale, precum și informale și să își asume unele obligații în vederea respectării drepturilor acestor persoane cu scopul prevenirii, limitării sau înlăturării riscurilor de marginalizare sau excluziune socială a acestora.

Autoritățile administrației publice, precum și alte persoane juridice și fizice, publice sau private, cu atribuții în domeniu, **trebuie responsabilizate să promoveze și dezvolte măsuri și acțiuni adecvate pentru persoanele vârstnice**, în vederea:

- a) asigurării condițiilor necesare unui trai decent, sănătos și sigur;
- b) asigurării unui spațiu de locuit adecvat;
- c) asigurării serviciilor de îngrijire în concordanță cu starea fizică, psihică și mintală a persoanei, cu respectarea vieții private și a demnității acesteia;
- d) participării active a acestora în toate domeniile din viața comunității;
- e) respectării dreptului de a alege și decide asupra modului de viață, precum și asupra măsurilor de protecție care le sunt destinate.

Asistența socială a persoanelor vârstnice poate fi promovată, dezvoltată și extinsă prin:

- construcția de noi cămine, precum și modernizarea celor existente pentru crearea unor condiții decente de trai acestor persoane;
- dezvoltarea cadrului instituțional și organizatoric care să permită implementarea serviciilor de îngrijiri la domiciliu;
- implementarea programelor speciale pentru prevenirea situației de dependență;
- creșterea implicării persoanelor vârstnice în viața socială a comunităților;

- stabilirea de parteneriate cu autoritățile administrației publice locale pentru dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale comunitare, atragerea în activități de voluntariat a persoanelor vârstnice.

În anexa la prezenta analiză sunt evidențiate de către consiliile județene ale persoanelor vârstnice și ale sectoarelor Municipiului București, activitățile de voluntariat în care sunt, în prezent, implicate persoanele vârstnice.

Persoanele vârstnice, a căror sănătate le permite, pot fi mai mult integrate social în rândul comunității pentru repartizarea diverselor activități de voluntariat, dintre care sugerăm:

- atragerea de voluntari din rândul vârstnicilor în vederea desfășurării unor activități pentru cei aflați în dificultate (prepararea hranei la domiciliu, aprovizionarea cu diverse alimente, achitarea unor facturi pentru diverse servicii, consiliere în vederea înstrăinării unor bunuri proprietate personală etc.) ;

- includerea vârstnicilor în comisii, pe plan local, pentru identificarea persoanelor vulnerabile sau care au nevoie de sprijin efectiv din partea comunităților;

- utilizarea persoanelor vârstnice calificate în diverse forme de pregătire profesională, îndeosebi în mediul rural;

- folosirea vârstnicilor care au activat în domeniul sanitar pentru acțiuni de voluntariat în vederea sprijinirii activității dispensarelor comunale și a punctelor farmaceutice din mediul rural;

- antrenarea persoanelor vârstnice la întâlniri pe diverse teme de interes pentru membrii comunității;

- utilizarea vârstnicilor la acordarea de meditații, la diverse materii, pentru copiii din familii cu venituri modeste;

- angajarea de către primării a persoanelor vârstnice fără afecțiuni de sănătate ca însoțitori pentru persoanele cu handicap, precum și ca îngrijitori la domiciliu a persoanelor dependente;

- atragerea de către ANOFM a pensionarilor care sunt în măsură să predea la cursurile de reconversie profesională a unor categorii de șomerii;

- utilizarea pensionarilor în comisiile de votare;

- intensificarea acțiunilor de valorificare organizată a bunurilor create de persoanele vârstnice care sunt asistate în căminele pentru bătrâni (picturi, obiecte de artizanat, confecții);

- cooptarea pensionarilor ca membri în comitetele asociațiilor de locatari/prorietari, având în vedere timpul liber de care dispun aceștia pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă membrii asociației;

- atragerea vârstnicilor în patrulele civile de supraveghere a ordinii publice;

- organizarea de brigăzi mixte cu polițiști de proximitate în vederea soluționării problemelor vârstnicilor aflați în situații de risc sau care sunt potențiale victime ale abuzurilor și violenței;

- recrutarea colaboratorilor din rândul pensionarilor de către poliția rutieră;

- cooptarea pensionarilor în patrule urbane verzi, pentru sancționarea celor care nu mențin curățenia stradală și în zonele de agrement;

- utilizarea pensionarilor ca animatori ai activităților desfășurate în centrele de zi, în care sunt asistate persoanele aflate în dificultate.

Prin integrarea persoanelor vârstnice ca voluntari ai comunităților se asigură ocuparea timpului liber al acestora. Totodată, se elimină sentimentul de frustrare a acestora după ieșirea la pensie prin antrenarea lor în activități utile societății, în cadrul cărora își pot valorifica experiența și cunoștințele profesionale dobândite în viața activă.

Persoanele vârstnice doresc adesea să participe activ în formularea și implementarea politicilor cu impact direct asupra lor și să împărtășească experiența de viață cu generațiile tinere; de asemenea, doresc să se poată implica în activități în folosul comunității, în activități voluntare adecvate intereselor și competențelor lor, inclusiv în mișcarea asociativă.

Capitolul VI

Concluzii

Activitatea de voluntariat în România este insuficient dezvoltată, cu toate că aceasta a fost reglementată prin Legea nr.195/2001, cu modificările și completările ulterioare.

În principal, actul normativ stabilește că voluntarul desfășoară activitatea pe baza unui contract în care se stipulează drepturile și obligațiile sale. Răspunderea pentru neexecutarea sau pentru executarea necorespunzătoare a contractului de voluntariat este supusă regulilor prevăzute de Codul civil.

Aplicarea Legii nr. 195/2001 este necesar să fie monitorizată la nivel central și local de către instituțiile publice care au responsabilități și desfășoară acțiuni în domenii cum sunt: asistență și servicii sociale, protecția drepturilor omului, medico-sanitar, cultural, artistic, educativ, de învățământ, științific, umanitar, religios, sportiv, de protecție a mediului, social, comunitar și altele asemenea.

Lipsa monitorizării activităților de voluntariat care persistă în prezent reclamă revizuirea Legii nr.195 /2001 în sensul completării cu noi prevederi care să reglementeze obligativitatea acestei atribuții pentru organizațiile care administrează activitățile de voluntariat. Totodată, organizațiile gazdă ale activităților de voluntariat este necesar să beneficieze de unele facilități pentru a fi stimulate să dezvolte și să diversifice aceste activități în România.

Director general,

Florin Pașa

**Șef birou
analize și studii,**

Alina Matei

Realizator,

Georgiana Cojocaru

Bibliografie

- **Legea nr. 195/2001 a voluntariatului**

➤ Mărginean, Ioan, Bălașa, Ana (coordonatori), *Calitatea vieții în România*, București, Editura Expert, 2002.

➤ Tamaș, Sergiu, Dicționar politic. Instituțiile democrației și cultura civică, ed. Academiei Române, 1993

➤ www.fndc.ro (Fundația pentru Dezvoltare Comunitară)